

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Cella, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značilo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in domačinstvom, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 66 * Maribor, sobota, dne 10. junija 1939 * Leto XIV

Politično udejstvovanje Vatikana

Vatikan ni le cerkvena in verska oblast, ampak tudi politična. Vatikan ima še danes svojo malo državo in diplomate po raznih državah. V srednjem veku pa je bil Vatikan celo gospodar nad posvetnimi vladarji Evrope. Šele v minulem stoletju je cerkev izgubila svojo večjo državo v srednji Italiji, ohranila pa je politično avtoriteto, ki prav pogostoma žilavo posega v mednarodne politične dogodke in uspešno, ker države računajo z nje moralno pomočjo. To je povsem umljivo, ker cerkev kot verskoetična in politična komponenta človeške družbe odobrava red in propoveduje mir in strpljivost. Zato tudi večkrat opažamo, da pričena Vatikan politične akcije. Ne dvomimo v iskrenost vatikanske politike, da želi mir, da želi red in da želi sporazum med državami. To je iskrena želja Vatikana. Enako željo in posredovanja je vršil Vatikan med svetovno vojno, ko je Evropi grozil strašni polom, in katere posledice danes Evropa tako bridko občuti duhovno, moralno in gospodarsko.

V svetovni vojni so tudi vzroki, da se danes opredeljuje svet v dva tabora. — Enemu pravijo blok dinamičnih velesil, drugemu blok demokratičnih velesil. Prvi blok želi Evropo svojim potrebam primerno, drugi pa pravi, nič ne boš urejeval, ker po tvoji ureditvi bi bili ogroženi naši interesi. Nobena meja se ne sme več spremeniti in noben napad izvršiti na katerokoli deželo. Tako pravijo eni, tako drugi. Oboji pa so mnenja, da se vsa vprašanja lahko rešijo sporazumno. Tabora drug drugemu ne zapuata, zato skušata raztegniti svoje zveze na čimveč držav.

Glavno pozornost vzbujajo pogajanja za veliko trovezo Anglija, Francija in Rusija. Pogajanja se vlečejo iz razlogov, o katerih smo že govorili in smo mnenja, da bi taka zveza, če iskreno misli na mir in ureditev mednarodnega sporazumevanja, bila dobra. Tu ne morejo igrati svetovnonazorski pogledi nobene posebne vloge, ker mora biti glavna teza take politike svoboda in neodvisnost narodov. Če se to garantira narodom po taki zvezi, potem more človeštvu le koristiti.

Kakor je pa videti iz pogajanj, Anglija ne mara nesebično in lojalno pogodbo z ozirom na varnost ruskih mej. In to je tista stvar, ki sklenitev troveze zavlačuje.

Znano nam je iz nedavne dobe, da je Chamberlain zagovarjal rajši konferenco velesil, kar pa ni ugajalo angleškemu javnemu mnenju. Med pogajanj za trovezo so pa nekateri angleški, francoski in italijanski škofi, verjetno pod političnim vplivom svoje dežele predlagali Vatikanu, da posreduje za sporazum. To se je zgodilo takrat, ko je bila kriza največja. Vatikan je takrat demencialno posredovalno akcijo, dočim se sedaj vzdržuje vest, da Vatikan »ponovno« pošlje note evropskim državam, v katerih predlaga sklicanje konference velesil.

Naše stališče v teh vprašanjih se nekoliko razločuje od splošnih stališč, ki se uveljavljajo.

Vsa ta vprašanja se torej čudno razpletajo in zapletajo. Upajmo pa vendar, da zmačuje pamet, da se ohrani mir in da se končno preide do resnega sporazuma med narodi in do odkritega sodelovanja. Zakaj največji zločinec za današnje razmere je opravičeno in neopravičeno nezaupanje.

Anglija ugodni Sovjetski Rusiji

Chamberlain o sporazumu z Rusijo v spodnji zbornici

Angleška vlada je v soboto sklenila, da nudi Rusiji nove koncesije glede trojne zveze.

V parlamentu je rekel Chamberlain, da pojde zastopnik zunanjeja ministrstva v Moskvo in se bo tam pogajal s sovjetsko vlado sporazumno z angleškim poslanikom.

Znano je, da je Molotov v svojem govoru zlasti poudarjal potrebo jamstva za baltske države, ker sicer predloženi pakt ne nudi popolnega jamstva Rusiji. Chamberlain je v soboto izjavil v spodnji zbornici, da je britska vlada sklenila popolnoma ustreči zahtevi po popolni reciprociteti ter je uveren, da bo potovanje zastopnika zunanjeja urada omogočilo Rusiji, da naglo izvede pogajanja do krčaja.

Predsednik vlade ni povedal jasno, kako se misli nuditi to jamstvo baltskim državam, ker tega jamstva same ne zahtevajo. Finska je to izjavila.

Letonska in Estonska pa sta sklenili pakt o nenapadanju z Nemčijo.

Toda formula, da se ugodni sovjetskim zahtevam in željam ter nevtralnost baltskih držav, je najdena vsaj po angleškem mišljenju. Ta formula bi obstojala v tem, da bi se angleška in francoska vlada obvezali, da nudita Rusiji avtomatično popolno vojaško pomoč ob vsakem napadu nanjo, ki bi prišel s strani kake evropske sile direktno ali indirektno. To velja tudi za kršitve nevtralnosti ene izmed baltskih držav, v čemer vidi Rusija ogrožanje svoje varnosti in se zaradi tega morata Anglija in Francija obvezati, da bosta smatrali tak napad na Rusijo kot direkten napad. Formula mora dobiti približno tisto obliko kakor ona s Poljsko glede Gdanska.

Anglija potemtakem ne želi posebnega jamstva za baltske države, ker bi

to bilo v nasprotju z interesi teh držav ali pa bi bile obveze zanje vsaj nesprijemljive. Baltske države se čutijo preveč ogrožane in so zaradi tega sklenile nenapadalne pakte z Nemčijo za dobo desetih let.

V Angliji menijo, da dobi Rusija v tej rešitvi, kakor jo zagovarja Anglija, popolno zadoščenje, da si še ni gotovo, ali ima Rusija morda še kakšne pomisleke. Verjetno pa je, da je Anglija pripravljena na vsakršne koncesije, samo da čimprej pride do trajne zveze.

Male baltske države so se odločile za nevtralnost, ker se ne morejo upirati večji sili. Mogoče je pa le, da se nevtralnost krši od zunaj od te ali one strani. Zato so jamstva pomembna. — Glede napada od strani Japonske, ki je izven ožjega političnega območja Anglije in Francije, Rusija ne zahteva nobenega jamstva več.

Nenapadalni pogodbi med Nemčijo, Estonsko in Letonsko

za dobo 10 let.

V času, ko se sklepa zavezniška pogodba med Anglijo, Francijo in Sovjetsko Rusijo, ki so pripravljene tudi prevzeti jamstvo za nedotakljivost mej drugih malih držav, razvija nemška diplomacija svojo akcijo, ki naj prepriča male države, da jim od njene strani ne preti nobena nevarnost. V to svrhu je Nemčija ponudila sklenitev nenapadalnih pogodb severnim državam: Švedski, Norveški, Finski, Danski, od katerih je pa ponudbo sprejela samo Danska, dočim so ostale tak dogovor odklonile z izjavo, da se ne čutijo ogrožene, ker tudi same nikogar ne ogrožajo, ako pa bi se komu zahotelo, da jih ogrozi, se bodo pa znale braniti.

Nato je Nemčija sporočila svojo ponudbo tudi Estonski in Letonski, ki ležita ob obali Baltiškega morja in mejita na Sovjetsko Rusijo. Kakor se uradno poroča, sta bili obe pogodbi dne 7. junija t. l. že tudi podpisani v Berlinu.

Iz razgovorov o sklenitvi zavezniške pogodbe med Anglijo in Sovjetsko Rusijo pa vemo, da je zahteva Sovjetske Rusije, da Anglija sprejme jamstvo za nedotakljivost mej tudi za Letonsko in

Estonsko. Kakšen pomen naj ima tako jamstvo sedaj, ko je Nemčija zajamčila obema državam, da ju ne bo napadla? Izgleda, da v Moskvi računajo s tem, da bi navedeni državi ravno vsled prijateljskega razmerja z Nemčijo utegnili dati Nemčiji koncesije, ki bi lahko ogrozile sovjetske meje na severu, obenem pa tudi napravile neodvisnost obeh držav za iluzorno. V takem primeru bi Sovjetska Rusija smatrala, da je napad neposredno pričel in da je potreben nastop v smislu dogovora o jamstvih za nedotakljivost mej in neodvisnost baltičkih malih držav. Rusija se pri tem sklicuje na primer z mestom Gdansk, čigar vlada hoče priključitev Nemčiji. Taka priključitev pa bi menjala sedanje stanje v škodo Poljski in radi tega se je Anglija obvezala Poljski, da zaeno z njo ne bo dopustila priključitev Gdanska Nemčiji.

V primeru baltičkih držav ne gre torej samo za nasilno osvajanje ozemlja teh držav, ampak tudi za neke vrste prijateljsko podreditev Nemčiji, s čemer bi bil menjen status quo v škodo ozir. nevarnost Sovjetske Rusije.

Strokovne organizacije v Švici napredujejo

in se svobodno razvijajo.

V Švici so se lansko leto pojavljali znaki gospodarske depresije, to je, poživljenje gospodarstva je zaostajalo in nezaposlenost je bila razmeroma velika.

Kljub temu pojavu se je članstvo strokovne zveze zvišalo za 3000 članov, to je, od 222.381 na 225.530 članov.

Največje zveze švicarske strokovne centrale so sedaj zveza kovinarjev in strokovnih delavcev (68.322 članov), zveza stavbnih in lesnih delavcev (43.238), zveza železničarjev (32.320) in zveza trgovskih, transportnih in živilskih delavcev (24.402).

Največ članov, absolutni prirastek, so dobili kovinarji (2260) in stavbinci z lesnimi delavci (715). Transportni delavci so pridobili 359 članov. Procentualno so najbolj pridobivali oblačilci z 9 odst. in knjigovezi s 5 odst. Med tem ko je članstvo zveze v celoti poraslo, beleži

pet zvez padanje članstva: železničarji (zaradi stalnih redukcij), javna služba, delavci vezenja, tekstilni in tovarniški delavci (tekstilna industrija je bila najbolj prizadeta).

Strokovno gibanje delavstva v mali švicarski republiki je zgledna postojanka tudi za naše delavsko strokovno gibanje.

Spomin na pričetek srbske sužnosti

Ob 550 letnici.

Jugoslovanska vojska bo dne 28. junija t. l., to je na Vidov dan, obhajala spomin bitke na Kosovem, po kateri je nad Srbi pred 550 leti zavladalo turško gospodstvo. Postavili bodo na Kosovem velik spomenik padlim vojakom, ki naj

priča, da Srbi ne marajo suženjstva, ampak svobodo, še poznim rodovom. — Spomin na to suženjstvo pod turškim jarmom je Srbom najtužnejši. Slavnost se more smatrati poleg proslave žrtve tudi kot manifestacija za neomejeno svobodo.

Iz združene opozicije

Posvetovanja zemljoradnikov z drjem Mačkom.

V soboto se je vrnil prvak UO dr. Milan Gavrilović, ki se je mudil dva dni v Zagrebu ter se posvetoval z drjem Mačkom in ostalimi prvaki SDK. — V nedeljo pa se je vršila konferenca UO in JNS v Beogradu, na kateri je dr. Gavrilović poročal o razgovorih v Zagrebu. Beograjska konferenca je bila v stanovanju Joce Jovanovića.

V nedeljo, dne 11. t. m. sklicuje SDK veliko skupščino v Jajcu, na kateri bodo govorili govorniki HSS in SDK, med njimi tudi Vilder.

Dr. Čubrilović je dobil zopet mandat od Zemljoradničke stranke, da se vrne v Zagreb in nadaljuje razgovore za sporazum z drjem Mačkom.

Koliko je bilo jugoslovanskih prostovoljcev v republikanski Španiji

Sedaj, ko je končan prvi del španske tragedije, bodo gotovo vsakega zanimali številčni podatki o udeležbi Jugoslovancev v tej vojni, ki je šla daleč preko okvira državljanske vojne. Vseh Jugoslovancev je bilo v Španiji okrog 1700, od teh 1500 na centralni fronti, 200 pa na asturski. Od tega števila je bilo Slovencev na centralni fronti okrog 400 in na asturski okrog 50, torej skupaj okrog 450 ali 26 odstotkov vseh Jugoslovancev. V centralnem delu Španije je padlo 200 Slovencev, v Asturiji pa 30, skupaj 230 ali več kot 50 odstotkov. Upoštevati je treba dejstvo, da so bile internacionalne brigade stalno na najvažnejših in na najbolj izpostavljenih mestih. Slovencev je vsled tega padlo toliko, ker so se izkazali kot najhrabrejši. Na primer: Iz Trbovelj je bilo v Španiji 12 rudarjev, kateri so vsi padli.

Padli so pripadali takozvani Cankarjevi četni.

Zdravniki in delavsko zavarovanje

Zdravniki zahtevajo, da dobe delavci vpliv v teh ustanovah.

»Hrvatski dnevnik« od 6. junija piše:

»V delavskem zavarovanju je zaposlenih danes 1700 zdravnikov, t. j. skoro 50 odstotkov vseh zdravnikov, kolikor jih je v državi. Znano je pa, da je ustanova delavskega zavarovanja oživotvorjena kot postulat moderne socialne politike, da pa so v njej imeli od vsega početka glavno besedo razni politični elementi. Ustanova je avtonomna in jo vodijo ravnateljstva Okrožnih uradov z ravnateljstvom Osrednje urada na čelu; ta ravnateljstva bi se po zakonu morala voliti vsakih pet let. Toda pri nas se je uvedla praksa, da se ravnateljstva ne volijo, ampak dekretirajo. Ako bi delavci lahko volili vsakih pet let novo ravnateljstvo, ne bi taka ravnateljstva mogla delati po svoji volji, ampak bi direktive dobivala vedno od delavstva. Danes te direktive ni ne od strani delavcev, ne od strani zdravnikov, ampak delajo ravnateljstva po mili volji, odnosno po želji visokih upravnih uradnikov. Ta način dela je v prid birokratizmu in protekcijonizmu. Ker pa delavec pri nas slabo živi, navaljuje na okrožne blagajne, ker jih smatra kot ustanove, ki naj ga rešijo vsega zla. Slab materijelni položaj delavcev je vzrok, da je vedno več obolenj med delavstvom, ki v množicah prihajajo v ordinacije, tako da odpade na vsakega zdravnika po 40 do 60 ordinacij na dan. Spričo tako velikega števila pacientov zdravniki ne morejo vestno vršiti pregledov, pa ni čudno, ako se delavci pritožujejo, četudi zdravniki temu niso krivi. Sedaj je izdelan nov pravilnik za zdravnike. Po novih predpisih ne bo sprejet v službo noben zdravnik, ki politično ni pogodno imenovanemu ravnateljstvu. Zdravniki morejo

biti odpušteni iz službe, ako dobe skozi tri leta oceno slabo ali pa po treh opominih v enem letu. Šef zdravnik pa je odgovoren za vsako prekoračenje izdatkov za zdravlila, v kolikor so ti izdatki višji kot pa je predvideno s proračunom. Ako pride do prekoračenja izdatkov, se šefu zniža plača. Naravno je, da bo šef radi tega pritiskal na zdravnike. Jasno pa je tudi, da zdravniki ne bodo mogli zdraviti delavcev po svoji vesti in po zahtevah medicinske znanosti. Ta pravilnik bo seveda sprejet, ker je v finančnem zakonu določba, da more minister take pravilnike SUZORA uveljavljati tudi z dekretom.

Zdravniki, ki so se posvetovali dne 3. junija, so sklenili protest proti novemu pravilniku in zahtevajo:

Novi pravilnik ni v interesu ne zdravnikov, pa tudi ne bolnih delavcev. Zdravniška služba po tem pravilniku se birokratizira in zdravniki smatrajo pravilnik kot atentat na svojo vest. Njegovi predpisi so hud udarec za bolne člane in rušijo temelje medsebojnega zaupanja, na katerih počiva zavarovanje. Delo zdravnikov se podaljšuje preko fizičnih možnosti, kar gre zopet na škodo bolnim delavcem. Zdravniki odklanjajo pravilnik, ker ni najti v njem niti trohice zdravniškega kriterija, ampak je sestavljen samo po birokratskih in finančnih načelih. Na žalost je danes položaj v delavskem zavarovanju tak, da delavci, radi katerih je zavarovanje, nimajo v njem nobene besede, pa tudi ne zdravniki, pač pa visoki upravni uradniki. Ti lahko tako delajo, dokler ne bo na demokratičen način izvoljenih ravnateljstev.

Slaba poznavanja jugoslovanskih problemov v tujem tisku.

Beograjska »Ravnopravnost« graja, da pošiljajo veliki listi v Jugoslavijo za kratko dobo svoje poročevalce ki ne morejo preštudirati razmer in objavljajo potem razne senzacije, ki jih zberejo čimveč za svoje liste na »turskem Balkanu«. Treba bi pa bilo stvari prikazovati čitateljem velikih listov, ki ne poznajo geografije in razmer, v razumljivi obliki.

Za primer navaja list poročilo D. Scotta v »News Chronicle«, ki postavlja Slovenijo v isto vrsto kakor Sudete pred letom dni. Poslanec Hamm (ki pa deluje v dunajski banovini, da je lokalni Henlein. Scott ne ve, da živi v Sloveniji 1,200.000 Slovencev in le 25.000 Nemcev, ki so raztreseni po raznih krajih in mestih.

Dalje postavlja dopisnik »Daily Telegrapha« savsko banovino na nemško mejo in dopisnik »United Press« (iz Rima), da je Madžarska zahtevala o posvetovanju glede nenapadnega pakta med Madžarsko in Jugoslavijo enake manjšinske pravice, kakor jih nudi Madžarska Slovanom. Če bi Jugoslavija izpolnila ta pogoj, bi Madžari izgubili 621 ljudskih šol, gimnazijo v Subotici, nižjo gimnazijo v Senti in učiteljska v Beogradu, 35 listov in skoraj vsa društva. Madžari dovoljujejo samo

nekaj pravoslavnih verskih šol. — Pritožbe proti neobjektivnemu poročanju so torej utemeljene.

Zadnje vesti

V rudarskem mestu Kladno na Češkem je bil ubit poveljnik nemške vojaške straže. Protektorat je izdal obsirne varnostne odredbe. Češka policija je razpuščena, občinski svet razrešen, ob 8. uri morajo biti zaprti vsi lokali in vsa okna v hišah. Ako bi bilo kakšno okno odprto, se bo vanj streljalo brez poziva. Prepovedane so vse javne prireditve.

Razstava jugoslovanske knjige v Sofiji bo odprta prihodnji teden. O slovenski knjigi bo predaval slovenski književnik B. Borko.

Posebno sodišče za preiskavo nesreče podmornice »Thetis« je sklenil ustanoviti angleški parlament.

Vreme. Pooblačilo se bo in postalo hladneje.

Bahate kočije po mestnih ulicah so že skoro docela izginile. Izvoščke so zamenjali takšiji. Slovensko kolarstvo, stara domača obrt že od nekdaj na visoki stopnji, pa še vseeno ni zamrla, tudi ona se je prilagodila novim razmeram ter zahtevam in ima še lepo bodočnost. Mnogi naši kolarji sedaj izdelujejo smuči, postali so izdelovalci avtomobilskih ogrodij, itd. Mnogo dela pa imajo še vedno z izdelovanjem kmečkih kolescev, značilnih slovenskih zapravljenčkov, ki jih pri našem kmetu avtomobil še ne bo tako kmalu izpodrinil. Naši kolarji so pa tudi mojstri v izdelovanju najrazličnejših ročnih vozičkov, kakršne še vedno prav rade uporabljajo naše mlekarice. Slovensko kolarstvo je razstavilo svoje izdelke na Ljubljanskem velesejmu.

»Slovenec« in »Slovenski dom« obsojena zaradi klevete. Ob decemberskih volitvah sta navedena lista napadala senatorja dr. Kramarja, ki je oba lista tožil zaradi napadov. Za govornik se je pritoževal, da se časih zaradi političnih žalitev niso vlagale tožbe, »Slovenec« je bil obsojen na 1200 din globe, eventualno 20 dni zapora ter na din 500 odškodnine zaradi klevete. — »Slovenski dom« pa je bil obsojen na din 1620 ali 27 dni zapora, 600 din odškodnine ter 500 din povprečnine in objavo obsodbe. Za obtožene urednike je zagovornik prijavil priziv na stol sedmorice v Zagrebu.

Nov davek na tlatibe Odslej se bodo pobirali po vseh bolnicah in zdraviliščih prispevki za narodni sanitetni (zdravstveni) fond, in sicer od bolnikov, ki sami plačujejo stroške po din 2 dnevno, od bolnikov, ki se zdravijo na državne, banovinske, občinske ali katerekoli druge stroške, pa po 1 din dnevno. Te prispevke bodo pobirale bolnice in zdravilišča po posebnem računu, ločeno od svojih stroškov ter jih pošiljale Državni hipotekarni banki na račun sanitetnega fonda. Denar se bo porabil za ustanavljanje novih zdravstvenih ustanov.

Klirinški tečaj marke se bo zopet dvignil in sicer na od din 13.80 na din 14.50, tako so sklenili ob priliki gospodarskih razgovorov med našo državo in Nemčijo v Berlinu. Prosvetni minister je izdal nov odlok o polaganju končnih izpitov na meščanskih šolah. Kandidati, ki niso iz kakršnegakoli razloga položili končnega izpita, ki pa so bodisi kot rečni dijaki ali pa zasebno končali IV. razred meščanske šole vsaj z dobrim uspehom, smejo polagati končni izpit v juniju 1939, 1940 in 1941 z rednimi učenci in po določbah istih pravil o končnem izpitu. Pozneje ne bo mogoče več polagati končnega izpita.

Volitve v romunski senat. V romunski senat so se vršile volitve v nedeljo. Senat je stanovska zbornica. Stanovi volijo 88 senatorjev, in sicer 44 kmeti in delavci, 22 industrije in trgovine, 22 svobodni poklici. Organizacije, stanov, ki kandidirajo, morajo biti državno priznane. Nato imenujeta še kralj in vlada 88 senatorjev. Poleg tega ima še nekaj oseb po ustavi pravico do mandatov. Glavna delovna elementa, kmet in delavec, ostaneta potemtakem v veliki, skoraj neznatni manjšini. Poslanske volitve so bile 1. junija t. l.

Poljska vlada proti Nemcem. Po nemških časopisnih vesteh je poljska vlada izdala ostre ukrepe proti nemški manjšini na Poljskem. Turčija odpušta nemške strokovnjake. V Turčiji je bilo 12 kmetijskih strokovnjakov, ki so služili v kmetiškem ministertvu. Vlada je sklenila, da te strokovnjake odpusti in ne bo več sklepala pogodb z nemškimi strokovnjaki. Vlada odpusti tudi nemške vseučilišne profesorje v Ankari in Carigradu.

Prihod angleške kraljevske dvojice v Zedinjene države. Na meji med Kanado in Zedinjenimi državami, ob Niagarskih slapovih, je pričakovalo angleškega kralja in kraljico, ki sta na potu v Washington, pol milijona ljudi.

Američani zahtevajo plačilo vojnih dolgov. Senator Borah je predlagal v ameriškem senatu zahtevo, da države velike antante prično zopet plačevati vojne dolgove Ameriki. Vprašanje vojnih dolgov je kritično vprašanje, ki bo tudi soodločevalo v pomirjenju Evrope.

Nemško kanadska liga v Montrealu je zahtevala od vlade, naj preišče lokale nemških nacistov, ki so v Kanadi pričeli razvijati silno propagando. Nemško kanadska liga noče imeti nič skupnega z nacisti.

Mehiška vlada bo naselila 1500 mož inter-nacionalne brigade, ki so se bojevali v Španiji.

Nacističnega kongresa v Nemčiji se bo baje letos osebno udeležil tudi general Franco.

Nadškofijska palača v Salzburgu zaplenjena. Znamenita zgodovinska palača, v kateri je prebival salzburški nadškof dr. Waitz, je bila zaplenjena od organov nemške tajne policije. — V palači se bo nastanila SA.

20.000 italijanskih in 3000 španskih vojakov je te dni prispelo iz Španije v Italijo.

1200 vojaških letal sta Italija in Nemčija darovali Španiji. Poleg teh letal, ki so jih uporabljali italijanski in nemški bojovniki v meščanski vojni proti republikancem, bo ostalo v Španiji tudi potrebno število avijatičarjev in mehanikov.

Ustanovitev treh državnih tovrnic cementa. S to namero se peča vlada, ki je prišla do prepričanja, da kartel cementnih tovrnic predrago prodaja cement, ki ga seveda rabi tudi država pri izvajanju javnih del. V državi imamo 14 tovrnic cementa, ki bi lahko proizvajale letno 1.6 milijonov ton cementa, toda lansko leto so tovrnice producirale za domačo porabo samo 541.000 ton, za izvoz pa 200.000 ton. Torej so izkoristile samo 41 odst. svoje proizvajalne možnosti. Kartel se protivi nameri, da bi se ustanovile tri državne tovrnice cementa. Kar se nas tiče, moramo nujno predlagati, da ako pride do ustanovitve treh državnih tovrnic cementa, naj bi se ena ustanovila v Sloveniji. — Merodajni činitelji naj opozore v Beogradu, da imamo v Zidanem mostu tovarno cementa, ki počiva že okrog 15 let po zaslugi kartela in ki bi, postavljena znova v pogon, lahko dala zaslugi mnogim delavcem v Sloveniji.

Vsled eksplozije plina v novosadski plinarni je bilo nevarno opečenih šest delavcev, sedaj sta dva izmed njih že umrla v groznih bolečinah.

Iz Slovaške

Uporni dr. Sidor. Slovaška vlada je imenovala bivšega ministra dr. Sidorja za svojega poslanika v Vatikanu. Dr. Sidor pa odklanja to imenovanje, ker se ne strinja s politiko slovaške vlade. Kakor poroča »Neue Zürcher Zeitung«, pridobiva dr. Sidor vedno več pristašev, zato se ga je vlada hotela s tem imenovanjem otrestiti in odstraniti iz države. Mnogo njegovih pristašev je baje pobegnilo na Poljsko.

Slovaki v inozemstvu. Vladno glasilo »Slovak« v Bratislavi poroča, da je prešla »Slovaška Matica« v Turčanskem Sv. Martinu od neznanca iz Francije na treh straneh tiskan lepak pod naslovom: »Začetek našega boja v inozemstvu za samostojnost Slovaške«. Kot izdajatelj lepaka so navedena društva: »Slovaška liga generala Štefanija v Franciji«, »Slovaška Matica« v Franciji in »Slovaška liga« v Belgiji. Odbor Slovaške Matice v Turčanskem Sv. Martinu proglašja, da nima ničesar skupnega z vsebino tega v Franciji izdanega lepaka in da mu tudi ni javljena kaka podružnica »Slovaške Matice« v Franciji, ki je najbrž šele novo ustanovljeno društvo brez inicijative, vednosti in pristanka »Slovaške Matice«. Dogodki iz svetovne vojne se torej obnavljajo.

C. Nordhoff in J. N. Hall

HURIKAN

Ko se je zdanilo ni bilo od kopnega videti ničesar drugega kot nagromaden kup koralnih čeri, ki so štrlele nad gladino med prelomljenimi debli kokosovih palm. Ta kup čeri je videti še dandanes kot neke vrste spomenik na ta dogodek. Nekatere koralne skale na tem kupu imajo gotovo po več ton; te skale je odkrnil vihar v zunanem koralnem pasu, na kar jih je morje prevalilo preko vsega otoka. Ako bi nam ta kup koralnih skal ne bil nudil zatočišča, bi Vam danes ne mogel pripovedovati te zgodbe — iz enostavnega razloga, ker bi bil že nad deset let mrtev...

Dosegli smo to zatočišče po neverjetnem, takorekoč čudežnem naključju.

Okrog sedme ure zjutraj je vihar ponehal in kratko na to je nastala popolna tišina. Tišina v pravem pomenu besede, brez najmanjšega vetriča...! Niti najmanjše sapice ni bilo več čutiti. Nebo nad nami se je zjasnilo, dokler ni zasijalo v vsej svoji preleštni modrini... daleč, daleč na obzorju je bilo še zatemnjeno od oblakov, ki so se nam, ki smo poznali zahrbtnosti teh tropičnih pokrajin zdeli nesrečo obetajoči.

Neskočne dolge ure sta nas bičala vihar in veter, da smo skoro zgubili pamet. Nenadna tišina, globoki mir v od sonca ožarjeni naravi je deloval na nas

66

skoro omamljajoče. Sprva se nismo mogli niti privaditi na to in ako smo govorili med seboj, smo rjoveli kot poprej med divjanjem viharja. Skoro mi je bil počil bobnič v ušesu, ko mi je Tavi zakričal na uho: »Še ni konec, doktor! Nekaj bo še prišlo, to je gotovo!«

Tudi jaz nisem dvomil o tem. Vsi znaki so govorili za to, da je Manukura ležala naravnost sredi poti, ki si jo je izbral hurikan, da smo se sedaj nahajali v njegovem središču in da ga bomo skoro zopet občutili, toda iz nasprotni strani. Med tem je postal naš položaj še nevarnejši. Ena izmed vrvi, s katerimi je bil privezan naš čoln se je bila odtrgala in drugi je grozila vsak hip ista usoda. Sedaj, ko se je vihar polegel, se je zibal naš čoln, neprijetno nagnjen, na valovih sem ter tje; grozila nam je največja nevarnost, da nas bo morje požrlo. Tavi in Kauka, ki sta se izkazala kot prava mojstra v veslanju, sta vedno znova uspela, da sta nas obvarovala pred najhujšim; Farani in jaz sva na žive in mrtve črpala vodo iz čolna. Naše edino upanje — kako smešno majhno je bilo to upanje — je obstajalo v tem, da se nam bo posrečilo na nek način doseči tisti kup koralnih skal na nekdanjem obrežju.

In potem nas je doletela skoro neverjetna sreča, o čemer sem Vam bil že pravil. Vso noč so se zlivali valovi preko severnega koralnega pasu vzdolž dvajset milj dolge lagune. Ta ogromna količina vode je iskala izhoda iz lagune; v prelivu v koralnem pasu je nastal silen vodni tok, ki je naš čoln zanašal po strani proti valovom, ki so preplavljali kopno. To

trčenje sovražnih sil od vzhoda in severa, je povzročilo valovanje, da ga je bilo strahota pogledati: krnice, vrtinci, protitoki in valovi, ki so udarjali drug ob drugega iz vseh mogočih smeri. Tavi in Kauka sta bila že čisto obupana od onemoglosti, ko se je vodno peklo, ki nas je obdažalo, pričelo ponašati še bolj divje kot dotlej, očitno prežeto od vsega priznanja vredne želje, da reši osem že zgubljenih človeških življenj — to se pravi deklet, v številni novorojenčka...

Nenadoma se je namreč dvignil vodni steber in nas vrgel na breg. Tavi ni niti za sekundo zgubil svoje duhaprisotnosti. Zarjovel je nad Kauko, da naj potegne svoje veslo v čoln in je s poslednjimi močmi, ki so mu še ostale napravil isto tudi s svojim. Naša edina vrv, s katero smo bili zasidrani je bila ravno prav dolga, da je čoln lahko od strani zavil proti skalnati vzpetini in v naslednjem hipu ga je že tudi posadilo med dve največji koralni skali... da, posadilo ga je popolnoma rahlo in lagotno! Bil je res pravi čudež...

V prvem trenutku smo se začudeni spogledali drug drugega. Taka sreča bi nam bila skoroda vzela zadnjo trohico pameti, ki nam je še ostala. Potem pa smo v največji žurbi splezali iz čolna. Tavi in jaz sva dvignila hitijo, med tem ko so ostali možje vrgli haložnico iz čolna in skočili za njo. Komaj smo bili zunaj, ko se je zagnal nov val in odplaval čoln s seboj. Vrv se je pretrgala in videli smo kako je naš mali čolniček, ki nam je tako zvesto služil, gnalo z neverjetno hitrico proti prelivu.

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

MARIBOR

Tovorni avtomobil do smrti povozil mlekarico

Danes, dne 9. junija nekoliko po 8. uri zjutraj se je pripetila na križišču Kolodvorske ulice in Aleksandrove ceste smrtna nesreča, ki je zahtevala življenje mlekarice Verze Marije iz Pesnice. Mlekarica se je pripeljala na kolesu po Kolodvorski ulici in je zavila na Aleksandrovo cesto v smeri proti Košakom v hipu, ko je ustavil ob točilnici v palači »Ljudske samopomoči« šentlenarški avto in je tik za njim privozil tovorni avto tvrdke Benko iz Murske Sobotice. Mlekarica očitno ni videla tovrstnega avtomobila, šofer tovrstnega avtomobila pa ne mlekarice, ki se je zapeljala naravnost v tovorni avto in padla tako nesrečno, da je priletela z glavo pod zadnjo kolo tovrstnega avtomobila, ki ji je glavo zdrobilo,

predno je mogel šofer avtomobil ustaviti. Pri tej priliki se je pokazalo, da bo treba urediti promet na križišču Kolodvorske in Aleksandrove ceste. Zlasti se ne bodo smeli na tem križišču ustavljati avtobusi, ki prihajajo iz smeri Košakov pred točilnico, ampak kvečjemu eno hišo poprej ali pa pred hišo, ki leži onostran Kolodvorske ulice. Ako stoji avto tik pred križiščem pri točilnici zapre vozaču, ki privozi iz Kolodvorske ulice razgled po Aleksandrovi cesti v smeri proti Košakom, pa tudi vozaču, ki prihaja iz smeri Košakov v mesto, da ne vidi, kaj se dogaja na križišču. Mogoče bi bila nesreča izostala, ko bi se bilo to upoštevalo že poprej. Toda na vse je res težko misliti.

Kako je z dodeljevanjem klirinških mark? Narodna banka je uvedla za vplačila v klirinških markah poseben postopek, tako da — kakor se nam zadržuje — odpade dnevno na vsak maribor. denarni zavod največ 100 mark, ki jih lahko nakaže v Nemčijo. To seveda povzroča precejšen zastoj v nakazilih, je pa tudi zvezano s precejšnjim rizikom za tiste, ki vrše vplačila. Kajti banke sprejemajo izvršitev vplačila v kliring proti naknadnemu obračunu. Vplačilo pa se lahko zategne za precej časa in ker je tendenca, da tečaj marke narašča, se seveda zgodi, da mora vplačnik plačati precej več kot pa bi bil vplačal, ako bi se bilo nakazilo izvršilo takoj.

Pri prevozu predilnih strojev tovarne Schonsky na Sušak, ki so ga oskrbele avtotransportne družbe, je avtomobilski park prizadetih družb silno trpel vsled izredno slabih cest, tako da se je transport mogel vršiti samo s precejšnjo zakasnitvijo. To naj znova opomni merodajne činitelje, da je treba končno odločno poskrbeti za popravilo vsaj glavnih prometnih žil, da bodo ceste sposobne za prevoz težkih transportov.

Nenapovedan napad letal na mesto se bo izvršil v prvi polovici junija in v tem času parkrat ponovil.

Študijska knjižnica uvede za dobo od 12. junija do 9. septembra nedeljene poslovne ure. Čitalnica bo v tem času zaprta, knjige pa se bodo izposojale vsako sredo od 8. do 12.30 ure in vsako soboto od 8. do 12. ure. Posebne želje glede uporabe knjižnice naj interesenti javijo ravnateljstvu.

Pod geslom »Zdravim v korist — bolnim v pomoč« se vrši letošnji protituberkulozni teden po vsej državi do 10. junija t. l. Mariborska Protituberkulozna liga je priredila v okviru tega tedna razne zbirke, predavanja in drugo. Teden je bil svečano otvorjen v nedeljo, dne 4. t. m. ob pol 11. uri v mestni posvetovalnici na mestnem magistratu.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev priredi v nedeljo, dne 18. junija na vrtu gostilne Midlil (Weber) na Pobrežju svojo poletno veselico. Na sporedu: godba (kapelnik g. Schönherr), ples, streljanje na dobitke in drugo. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novih glasbil, prosimo čimvečje udeležbe. Vstopnine ni. Odbor.

Koncert godbe »Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev v mestnem parku. V sredo zvečer se je vršil v parku prvi letošnji koncert godbe Glasbenega društva železničarjev. Velika udeležba občinstva pač najbolje pričra, kako priljubljena je ta godba. V odsotnosti kapelnika je dirigiral namestnik s. Holntaner, ki je sicer to pot prvič javno nastopil, vendar pa častno rešil svojo nalogo. Godba je odigrala vse koncertne točke z veliko fineso ter žela velik aplavz. S tem nastopom je s. Holntaner pokazal, da ni samo dober godbenik, temveč tudi več dirigent, ki bo lahko na tem polju še mnogo pomenil, ako bo pridno nadaljeval s študijem glasbe. — Po koncertu so mlademu kapelniku izrekli nekateri navzoči društveni odborniki čestitke, katerim se pridružujemo tudi mi, z željo, da bi naša železniška godba stalno napredovala in uspešno vršila svojo kulturno nalogo med delavstvom.

CELJE

Širša seja Krajevnege medstrokovnega odbora se bo vršila v petek, dne 9. junija s pričetkom ob 20. uri v Delavski zbornici. Opozorjamo funkcionarje vseh podružnic v Celju, da se seje sigurno udeležijo. Na dnevnem redu so važne organizacijske zadeve, zato je navzočnost vseh brezpogojno obvezna.

Na občini zbor »Vzajemnosti«, ki se bo vršil v nedeljo, dne 11. junija s pričetkom ob 9. uri, opozorjamo vse člane.

Maksim Gorki »Poletje« se že dobi v upravi »Delavske Politike« v Delavski zbornici. Lepa knjiga 156 strani stane samo din 10.

LAŠKO

Izjava. Podpisano uredništvo izjavlja, da g. Jelovšek Edvard, Laško 134 ni še do danes prejel od naše uprave niti dinarja kakega honorarja, niti ga ne bo nikdar prejel za kakršenkoli članek, ki se nanaša na krajevne razmere v Laškem, ker sploh ni z nami v kakih poslovnih stikih. — Uredništvo »Delavske Politike«.

Poplava. V ponedeljek, dne 22. maja t. l. smo imeli tudi v Laškem precejšnjo poplavo. Savinja je dobro zalila ves glavni del parka. Ob tej priliki moramo opozoriti zdraviliško upravo na glavno promenadno pot skozi park. Na obeh straneh te poti raste gosta travnata ruša, ki pa je za 10 cm višja od površine poti. Tako ob vsakem deževju zastaja voda na vsej dolžini po več dni in povzroči blatno brozgo. Še slabše je v slučaju poplav. Vso površino poti bi morala uprava nasuti z debelim, težkim grmozom, preko njega pa nasuti sivo odporno peščevje, a najmanj za 10 cm višje od travnatih ruš na obeh straneh in vsi navedeni nevarni pojavi bodo izginili. Tuici čisto majoje z glavami ob pogledu na tako blatne sprehajalne poti. Na levem bregu Savinje, ob kopalniških kabinah, je narasla voda docela raztrgala cestni fundament v dolžini kakih 180 m. Tako morajo davkoplačevalci venomer žrtvovati vsote za novo grmozenje. Gospodje bi morali končno uvideti, da je regulacija Savinje v Laškem nujna zadeva, ki je ne kaže več odlagati, ker je to slabo spričevalo za ves naš tujski promet. Prav isti dan je bil v Laškem narodni poslanec za laški okraj prof. Bitene. Če se je na lastne oči prepričal o tej nujnosti, ne vemo. Vsekakor bi kot poslanec

lahko zbral vse sile, da izvojuje na odločilnih mestih primerne kredite za rešitev tega pečelega vprašanja našega mesta.

TRBOVLJE

Prvo delavsko kolesarsko društvo podružnica Trbovlje, priredi v nedeljo, dne 18. t. m. spominski izlet v Slov. Bistrico. Izleta se lahko udeležijo tudi nečlani. Vse tózadevne informacije daje predsednik.

ZAGORJE OB SAVI

V nedeljo rudarski dopoldan. Minulo nedeljo se prvotno napovedano predavanje o rudarskih zaščitnih zakonih ni moglo vršiti. Predavanje se je moralo vsled tega preložiti na to nedeljo, dne 11. junija in se bo vršilo ob 9. uri dopoldne v kino dvorani. Govorili bodo o najnovejših rudarskih zaščitnih zakonih ter o delavski kulturi ss. dr. Reisman in urednik Viktor Eržen in ter tajnik Zveze rudarjev s. Arh o zadnjih pogajanjih s TPD. Pričakujemo, da bo to pot izvršil vsak rudar in tudi vsaka sodružica svojo dolžnost ter skrbel med znanci in tovariši, da bo udeležba res velika in vredna zavednosti zagorskih sodrugov. Torej še zadnje ure: od moža do moža, od stanovanja do stanovanja! Zbudite zjutraj zlasti tudi mlačneže, ki morajo ravnatoko plačevati v svoje socialne funde in je treba, da se brigajo za svoj denar.

MEŽICA

Odhod generalnega ravnatelja mežiškega svinčenega rudnika Georgesa Bargateja. Generalni ravnatelj mežiškega svinčenega rudnika George Bargatej je nepričakovano zapustil svoje mesto. Ob priliki njegovega odhoda so se poslovili od njega rudarji in številne organizacije ter predstavniki javnih ustanov. Generalni ravnatelj Bargatej je kot nastavljenec družbe organiziral in dosledno branil njene interese, vendar pa je bil kot predstavnik delodajalca dostopen za sporazumno urejevanje delovnih odnosov s svobodnimi delavskimi organizacijami. Razen tega je tudi sicer pokazal uvidevanje za gospodarske, socialne in kulturne potrebe Mežiške doline in poskrbel, da je družba žrtvovala od svojega dobička ob raznih prilikah v take in slščne namene.

Peri temeljito svoje perilo!

Schichtovo terpentinovo milo, kateremu glede čistote ni najti primere, razvija pri pranju obilo in gosto peno, ki temeljito a vendar prizanesljivo opere tkanino. Tako ostane perilo dolgo kot novo in Vas razveseljuje s svojo bleščečo belino.

SCHICHTOVO TERPENTINOVNO MILO

HRASTNIK

Že dolgo željeno predavanje o naših najnovejših delavskih zakonih priredi podružnica Splošne delavske strokovne zveze, odsek kemičnih delavcev v Hrastniku to soboto, dne 10. junija ob 17. uri (5. uri popoldne) v jedilnici kemične tovarne. Vabljeni pa so tudi drugi delavci, ki imajo enake interese, nosijo ista bremena in skrb. Govorita ss. dr. Reisman in urednik Eržen iz Maribora.

Tudi nje je treba pohvaliti. Naša opazovanja z obiska zadnjega predavanja moramo kot pravični poročevalci na vse strani spopolniti še tudi s posebno pohvalo nekaterih hrastniških sodružic. Čeprav so nekateri naši ljudje ob času predavanja, ko je bilo skoro kakor iz škafa, dremali doma in gledali, kako se dež odbija s ceste, so se pa vendarle nekatere sodružice odpravile v doma in prišle na predavanje. Ker pa so šli z njimi tudi njihovi možje, naši zavedni sodrugi, ki se ne ustrašijo dežja in niso imele doma nikogar, da bi jim pazil na otroke, so prišle te vzgledne delavske žene na predavanje z deco, tudi s tako, ki jo je bilo treba držati še na krilu. In niso tega obžalovale, kakor tudi njihovi možje niso godrnjali, če je bilo to nedeljo kosilo bolj pozno. Kajti tam v dvorani »Rudarskega doma« je šele cela rodbina čutila, kako so vsi delavci ena družina, toda le takrat, kadar so združeni, ko vidijo potrebo, da se raztreseni pomaknejo skupaj, eden poleg drugega, da jih družijo skupna gorkota in ena duša, skupen udar njihovih src in misli. Vse tiste sodružice, ki so s tolikim duševnim sodelovanjem vztrajale ves dopoldan na predavanju, so samo obžalovale, da niso prišle tudi druge, vse, ki tarnajo doma, raztresene po hrastniški dolini in še ne stojijo trdno ob zavednih hrastniških sodrugih v borbi za boljše življenje v družbi, čije načelo bo socialna enakopravnost.

Občni zbor organizacije steklarjev. V nedeljo, dne 4. junija se je vršil občni zbor Splošne delavske strokovne zveze, podr. steklarjev v Hrastniku. Po običajnih poročilih, ki so jih podali ss. Beutl, Köhner, Grčar, Jugovar in Jakomin je bil izvoljen zopet večinoma stari odbor. Napravilo se je nekaj prav važnih zaključkov in je odvisno od celokupnega članstva, kako se bo razvijala naša podružnica. Zato vsi, od prvega do zadnjega, na delo za povzdig naše podružnice. — Odbor.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

MOSTE PRI LJUBLJANI

Delavstvo ima sedaj lepo priliko, da pristopi v delavsko kulturno organizacijo »Vzajemnost«. S pevskimi vajami se je že začelo in to zaenkrat za mešani zbor, ko bo pa možki zbor zadosti močan, se bo začelo tudi z vajami za možki zbor. Vaje so dvakrat v tednu. Novi člani se sprejemajo vedno pred početkom pevske vaje. Članarina je din 4.50 mesečno. Ko bosta ustanovljena obadva pevska zbor, bodo vaje enkrat za možki, enkrat za mešani zbor. Ko bomo enkrat premagali sedanje težkoče, ki jih imamo radi nabave harmonija za pevske vaje, bomo začeli tudi z dramatičnim odsekom in bomo v zimskem času nudili potrebno zabavo tukajšnjemu delovnemu ljudstvu. Pozivamo vse delavstvo, da se delavske kulturne organizacije v čim večjem številu oklenejo in sodelujejo v kulturnih odsekih, da bo delavska kultura delavstvu v ponos in čast vsem drugim pa za vzgled. Vse one pa, ki od delavstva živijo pa prosimo moralne in gnotne podpore. F. J.

KRANJ

Glasbeni festival

Na pobudo Kranjskega glasbenega društva je bilo v nedeljo, dne 4. junija prvo tekmovalno godbo na pihala. Od 17 prijavljenih godb se je tekmovalnja udeležilo samo 7, kar je zelo malo, če upoštevamo, da je vseh godb na pihala v Sloveniji okrog 85. Da so že prijavljene godbe tekmovalje odpovedale je delni vzrok finančno vprašanje, delni vzrok pa, ker so bili od nekaterih godb godbeniki vpoklicani na orožne vaje.

Prireditvev se je vršila na sokolskem letnem telovadišču točno po najavljenem sporedu. Na predvečer je bil promenadni koncert Kranjskega glasbenega društva. Zjutraj sprejem godb na kolodvoru, nato odhod skozi mesto na telovadišče, kjer se je ob 9. uri, po pozdravnem govoru predsednika Kranjskega glasbenega društva g. Puharja in župana g. Česna, pričelo tekmovalje. Vsaka godba je morala izvajati eno poljudno koračnico in en koncertni komad. Godbe same pa so tekmovalje v treh skupinah. In sicer so nastopile: 1. Godbeno društvo »Stol« iz Zirovnice; 2. godba steklarjev iz Hrastnika (III. skupina); 3. godba rudarjev iz Hrastnika; 4. glasbeno društvo »Ljubnik« iz Skofje Loke; 5. »Zarja« iz Soštanja; 6. »Zarja« iz Ljubljane (II. skupina); 7. Kranjsko glasbeno društvo (I. skupina). Po ocenjevalni komisiji, ki je bila sestavljena iz gg. podpolkovnika 40. peš p. Hercoga, Sijanca in Gregorca, so dobili: V I. skupini: Kranjsko glasbeno društvo 30 točk in prvo mesto; v II. skupini: »Zarja« Soštanj 30 točk in prvo mesto; »Ljubnik«, Skofja Loka 29 točk in drugo mesto; »Zarja«, Ljubljana 24 točk in tretje mesto; rudarji Hrastnik 22 točk in četrto mesto; v III. skupini: steklarji Hrastnik 24 točk in prvo mesto; »Stol«, Zirovnica 14 točk in drugo mesto. Komisija je godbi »Zarja« iz Soštanja in »Ljubnik« iz Skofje Loke uvrstila v I. skupino. Zasedba posameznih godb je bila od 16 do 30 mož. Najmlajše moči je imela godba »Stol« iz Zirovnice, med njimi je najmlajši godbenik star šele 12 let. Ocenjevalna komisija je bila naravnost presenečena nad tako uspešnim nastopom godb, katerih godbeniki so predvsem iz vrst delavstva, kar pomeni, da morajo imeti res dobro voljo in veselje do učenja, kateremu se posvečajo po svojem trudopolnem delu.

Popoldne so bile po vrstnem redu razdeljene diplome, nato pa je zavladalo pravo veselje vrvenje, ki je trajalo do pozne večerne ure in končalo v popolnem miru ter v zadovoljnost prirediteljev.

JESENICE

»O tuberkulozi s posebnim ozirom na delavstvo« je predaval v sredo, dne 7. t. m. ob 8. uri zvečer v telovadnici osnovne šole g. šef-primarij dr. R. Neubauer z Golnika. Predavanje je bilo nadvse zanimivo in so ga pojasnjevala ob koncu še lepe svetlobne slike. Vsakdo bi ga bil moral slišati in za vsakogar, zlasti za delavstvo in nameščenstvo v delavskih okrožjih, za učiteljstvo in svob. poklice bi bilo to naravnost potrebno. Pa na žalost je bilo na predavanju recit in piši — 50 oseb. Ta udeležba je naravnost žalostna in kaže kako malo je zanimanja za tako važne probleme. Želeti bi bilo, da se prihodnjič ob taki priliki napravi velika publiciteta, da bo predavanje doseglo uspeh, kakor ga je zaslužilo!

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilem »Zaupni naloga« z Vikt. de Kovo v glavni vlogi. Med dodatki tudi glasbeni film »Glasbene senzacije iz Amerike« in Paramountov zvočni tednik. — Sledi »Upornica«.

Obiščite razstavo na veleseljmu - paviljon, G' KOLESA Kolesarji, vsled novih, znanih cen Vam je omogočeno, da si nabavite kvalitetno PUCH kolo! Ugodna mesečna odplačila! Brezobvezen ogled!

IGN. VOK Ljubljana, Tavčarjeva 7

Tržič - Jesenice - Kranj - Celje - Novo - mesto.

Tisk kot prvoborec

Kako delajo socialisti v Argentini.

Argentinska socialistična stranka je sklenila, da izvede veliko akcijo za pridobitev množice. Politični pomen stranke je v zadnjih letih vsekakor nazadoval, ker so radikalni, ki pri predzadnjih volitvah niso imeli svojih kandidatov, zopet aktivno stopili v politiko. In tako se je zopet znaten del volilcev vrnil k njim. Ali, socialisti imajo vendar svoj stalni kader, ki ostane stranki vedno zvest. Med tem gre pa prav sedaj za to, da se stalno pridobi za socializem tudi one množice ljudi, ki so glasovali, toda ostajajo indiferentni za ideje kate-rekole stranke. Prej se je smatralo, da stranka mora ostati strogo v mejah socialističnih maksimalnih zahtev in da v glavnem računa samo s svojimi ožjimi pristaši. Danes je položaj v svetu tak, da stranka mora menjati svoja prejšnja naziranja. Ona mora osvojiti ves oni mali svet, ki nima določene ideologije, toda, ki se zaveda, da se druge stranke ne brigajo za njegove potrebe. One vidijo v njem samo volilno vojsko, dočim se socialistična stranka tudi v resnici bori za izboljšanje življenjskih pogojev malega sveta.

Da bi stranka v tem oziru dosegla čim večji uspeh, je sklenila, da predvsem reformira svoj tisk. »Vanguardia« je že 45 let glasilo socialistične stranke. Stranka ima svojo lastno tiskarno z najmodernejšimi stroji. Sedaj je treba, da ta list poveča svoj obseg in da postane bolj

mnoogostranski, da bo ustrezal današnjim zahtevam bralcev. Prinašati mora vesti iz vseh krajev sveta. Zato želi tudi stranka, ki je lastnik lista in tiskarne, ustanoviti družbo z omejenim poročtvom z 200.000 perov kapitala. — List ne bo več lastnina stranke, toda glavnega urednika bo tudi v bodoče imenovala predstavništvo stranke, list pa bi seveda odprl svoje predale vsem socialističnim strokovnim organizacijam. Glavni urednik postane prejšnji senator glavnega mesta advokat sodrug Mario Bravo. Izboljšanje tehnične opreme in razširjenje politične baze, tako verujejo, bo prav povoljno vplivalo na povečanje propagandističnih možnosti med onimi sloji, ki so danes indiferentni in pripadajo ali proletarijatu ali malemu meščanstvu ali svobodnim poklicem.

Dočim stranka prej ni hotela ničesar vedeti o ustvarjanju ljudske fronte, ker pri tem poslu ni imela pravega partnerja, pa se sedaj stranka trudi, da zajame čim širše sloje. Ali tega ne stori zaradi tega, da bi se odrekla svoji ideologiji, marveč zato, da bi pridobila one politično indiferentne sloje, ki jih konzervativci in radikalci mobilizirajo za časa volitev, pa jih tudi sicer ne pridobivajo za svoje programe. — Osvojiti te sloje, to je cilj novega delovanja argentinske stranke. In da se to doseže, mora sedaj voditi glavno akcijo tisk!

Po »R. N.«, B.

Naši hrastniški delavski pevci na morju

Pevski odsek »Vzajemnosti« II. je ob binokoskih praznikih napravil izlet v Bakar oziroma na Sušak. Pevcem se je pridružilo še nekaj simpatizerjev, vsega skupaj nas je bilo 46 izletnikov, ki smo s tem izletom prav vsi zadovoljni. Ob tej priliki nas veže dolžnost, da se vsem onim, ki so k temu zletu pripomogli javno zahvalimo, v prvi vrsti g. šefu naše tovarne, ki nam je šel na roke s tem, da nam je dal nekaj predujma in še daroval 500 din, nato g. Sušniku (ali po domače očku), gej. Lapornikovi, šolski upraviteljici iz Trbovelj, ki sta nam v domu v Bakru (»Trboveljskem domu«) po zelo ugodni ceni preskrbela prehrano in prenočišče.

Odpotovali smo iz Hrastnika v posebnem vagonu, katerega smo imeli do Bakra v soboto, dne 27. maja ob 7. uri zjutraj. Razpoloženje je bilo prav dobro, celo pot nas je zabaval očka in naš Time ter pevci. V Bakar smo prišli ob 8. uri zvečer in smo bili prijetno iznenadeni, ko smo dospeli pred »Trboveljski dom«. Prva nas je pozdravila ga. Lapornikova, naši pevci so zapeli pozdrav in nato so nam domača bakarska dekleta z gšč. Hero na čelu v pozdrav izročile vsakemu šopek rožmarina in šmarnice. V domu nas je še naš očka pozdravil in nato dobro postregel. Že po večerji smo si šli ogledat morje. Nekaj pesmi, ki so jih naši fantje zapeli je privabilo prav lepo številno domačinstvo, s katerimi smo takoj začeli kramljati o vseh mogočih stvareh, reči moramo, da je že večerni sestanek z domačini napravil prav dober vtis na nas vse.

V nedeljo dopoldne smo si ogledali Bakar in se s čolni vozili po morju, po kosilu smo vsi skupaj odšli z motorno ladjo v Kraljevico. Omeniti moramo, da smo imeli pred odhodom motorne ladjice majhen incident, katerega je povzročilo neko hrvaško društvo, ki so nam na čelu našo ladjo zmerjali so nas z Janezi. Naši ljudje so bili toliko disciplinirani, da se niso dali izzviti. Konec temu je napravil kapitan ladjice, ki je prepričal izzivače, da smo Janezi bolj izobraženi kakor

vodja one grupe, katero je enostavno odslovil z ladje. Tako smo Janezi zmagali.

V Kraljevici smo prestopili na ladjo in je bila s tem izpolnjena želja nas vseh, da se enkrat peljemo po našem lepem Jadranu. Pripe-ljali smo se na Sušak in si ogledali pristanišče, v katerem je bilo prav lepo število naših in tudi inozemskih ladij. Delavci na naših ladjah so nam bili takoj tudi bratje in so nas povabili na neko ladjo, da smo pri dobri kapljici sklenili prijateljstvo in si izmenjali naslove, nato smo se razdelili v dve skupini: eni so šli na Trsat, drugi pa v mesto, da si nakupijo razna spominska darila za one, ki so morali ostati doma. Toda dež je lil kakor iz škafa. Odpeljali smo se z avtobusom nazaj v Bakar, v naš gostoljubni dom, v katerem nas je že čakala večerja in vedno prijazna gospa Lapornikova.

Drugi dan nas je iznenadila burja in smo morali ostati v Bakru. To priliko smo izkoristili, da smo se seznanili z domačini. Obiskal nas je tudi trboveljski župan s. Klenovšek, ki se je nahajal na Sušaku.

Približal se je čas odhoda. Naš pevski odsek je zapel še par pesmi nato se je »očka« v prav lepem poslovnem govoru zahvalil za naš obisk in nas povabil še v drugič, s. Saurič se je zahvalil v imenu pevskega odseka očku, gej. Lapornikovi in gšč. strežnicam ter vsem domačinom za lep sprejem in za res dobro postrežbo. Odkorakali smo na kolodvor v spremstvu domačinov. Na postaji smo vsi skupaj zapeli nekaj slovenskih in srbohrvaških pesmi, nakar smo se odpeljali proti domu. Zahvalujemo se še enkrat g. Hero Markotu, tovarnarju sodavode, g. Moretiju Hermanu, mehaničarju, g. Grohovcu Ivanu, zidarskemu mojstru in g. Paladinu Antonu, čevljarškemu mojstru in pa našem potnemu maršalu Tinetu, ki je vse uredil, da smo imeli res prijetno vožnjo.

Našim pevcem in pevkam pa ključemo: Sedaj pa zopet na delo, da bomo drugo leto zopet lahko napravili tak krasen izlet! — Odbor pevskega odseka »Vzajemnosti« II.

RUŠE

Razstava slik. Akademski slikar Sušnel, ki je tukajšnji domačin bo v nedeljo, dne 11. t. m. razstavil svoja dela v dvorani Sokolskega doma. Opozorjamo, da bo med razstavljenimi deli tudi osnutek spomenika, ki ga namerava ruško delavstvo postaviti tragično preminulim žrtvam dela Strnadu Ivanu in Ditmajerju Hinkotu.

Književnost

Roman brezposelnih. V našem listu smo svojčas že omenili, da je napisal naš češki znanec in velik prijatelj pisatelj Karel Novy tudi znamenit socialen roman brezposelnih »Chceme žiti« (živetj hočemo). Opozorjamo, da bo med razstavljenimi deli tudi osnutek spomenika, ki ga namerava ruško delavstvo postaviti tragično preminulim žrtvam dela Strnadu Ivanu in Ditmajerju Hinkotu.

deseta slovenska knjiga. Morda se pa tudi založnica ni potrudila, da spravi knjigo na trg in v denar? Mi bi ji priporočali, da jo izroči v kolportažo ljudem, ki imajo stike z delavstvom. Tisti dobiček, ki ga sicer vzamejo knjigarne, bo gotovo prav rad zaslužil kak zanesljiv delavec in knjigo razprodal po tovarnah in rudnikih. Duševne hrane je itak mnogo premalo, ki bi bila primerna za našega proletarca.

V ogledalu

Lepo in trajno igračo imenno oglaš v »Slovenscu« vojno brodogradnje, ki ga baje prodajajo na ljubljanskem velesojmu po din 10 komad. So to podmornice, križarke, rušilci s topovi, baje zelo lepo izdelani, po ameriškem načrtu, ki so zakasnili prevoz v Ameriko in se zaradi tega prodajajo po »smešno nizki« ceni din 10 za komad. Zalostni časi so napačili, ko imenujejo celo listi, ki naj bi bili glavni glasniki ljubezni med narodi in bratstva med človeštvom vojno brodogradnje — lepo in trajno igračo!

Sport

Na dvoje v Jugoslovanski nogometni zvezi. Ker sta hrvaška kluba Gradjanski in Hašk sklenila, da se priključita hrvaški sportni zajednici, so ju na seji Jugoslovanske nogometne zveze črtali iz seznama državnih moštvev in prvaki teh dveh klubov ne bodo več mogli igrati v državni reprezentanci, ki bo nastopila proti reprezentancam tujih držav.

UREDNIŠKI KOTIČEK

Skalin, Kranj. Vaš članek ni mogel zagledati belega dne, toda ne po naši krivdi.

Mariborski brivski pomočniki odgovarjajo

brivskemu mojstru g. Novaku na njegov članek, ki je izšel v »Večerniku« od 1. junija t. l. pod naslovom »Mojster odgovarja pomočnikom«:

»Brivski pomočniki se dobro zavedamo težkega položaja mojstrov, čeravno g. Novak omenja, da so vse naše misli usmerjene v pravcu gojenja športa, izletov, naših visokih plač itd. Tozadevno bi gospodu Novaku priporočali, da poskusi vsaj en mesec s plačo, ki jo nudi svojemu pomočniku gojiti šport, prirejati izlete itd., ne vemo, koliko bi mu v tem slučaju ostalo za hrano in stanovanje. S takimi argumenti torej ne boste mogli operirati, g. Novak! Nadalje omenjate, g. Novak, da im pomočniki ne delamo z veseljem in z intereso ter da je to tudi vzrok (glavni vzrok) slabega prometa. Potem takem, g. Novak, se pustijo gospodje in dame striči, briti, onulirati, manikirati itd. samo radi tega, ker je postrežba dobra in ne morda vsled tega, ker higijenski, modni in še kak drugi razlogi to zahtevajo. Tisti pa, ki ne prihajajo tako pogosto (delavci, velik del uradnikov, obrtniki itd.), so pa z našim delom — po Vašem mnenju — nezadovoljni. Boljše bi bilo, g. Novak, če bi drugi kar trdili, da smo mi pomočniki krivi sedanjim slabim gnotnim razmeram, v katerih živijo delavci, obrtniki in uradniki. S tem bi bil namreč kompleks Vaših trditvev popoln.

Kar se pa tiče velike konkurence v brivski stroki, ki Vam tudi ne gre v račun, pa Vas vprašamo samo eno: Ali niste morda Vi dotični brivski mojster, ki kar zaporedoma odpira brivske obratovalnice? Ali ne bi hoteli sporočiti javnosti, koliko takih obratovalnic ste do danes že odprli? Če bi vsi mariborski brivski mojstri prakticali isto kot Vi, potem bi imel Maribor danes okrog 500 brivskih salonov! Kdo povečava potem konkurencijo v brivski stroki? Mi pomočniki ali pa Vi, g. Novak, kot predsednik združenja?

Glede umazane konkurence med mojstri samimi pripominjamo, da je to njihova stvar. Mi

nismo krivi, če nudijo pojedini mojstri gotovim ljudskim plastem razne popuste v ceni. Ustavite si, g. Novak, enotno tarifo, ki lahko predvideva nekaj razredov, ki pa bi morala vendar enkrat za vselej veljati za vse mojstre. Vas mojstre pač tepe Vaša lastna nesloga!

Glede počitka ob nedeljah in praznikih pa toliko: Vsak delovni človek ima pravico, da se po trudapolnem delu spočije.

To kar velja za druge stroke, naj velja tudi za nas brivske pomočnike in pomočnice. Gotovo je nedeljski počitek plod organizirane in vztrajne borbe brivskih pomočnikov, ne pa zasluga g. Novaka. V tej naši borbi smo imeli brivski pomočniki na svoj strani p. n. stranke, ki se itak pustijo postreči en dan pred nedeljo ali praznikom. Da je temu tako, dokazuje najbolj dejstvo, da edina brivnica v Mariboru, ki obratuje tudi ob nedeljah in praznikih, ob navedenih dnevih ni zaposlena. In baš to je brivnica g. Novaka, ki trdi, da so mojstri z nedeljskim zapiranjem porinili v roke britvice občinstvu ter ga navajajo v samobritje. Kriza, g. Novak, današnja gospodarska kriza je porinila občinstvu britvice v roke, ne pa nedeljski počitek pomočnikov in pomočnic, kakor Vi to trdite. Ker v nasprotnem slučaju bi vendar morala imeti Vaša brivnica ob nedeljah izredno velik promet.

Glede kolektivne pogodbe Vam pa sporočamo, da si jo bomo priborili prav gotovo. Če ne danes — pa jutri. Vedno pa le proti Vaši volji.

Toliko smo smatrali za potrebno, da Vam odgovorimo na Vaš odgovor. V bodoče paz Vami ne nameravamo več polemizirati, ker smo se prepričali, da Vi kot dolgoletni brivski mojster in povrh tega še kot predsednik združenja brivskih mojstrov ne gledate na položaj v naši stroki s stvarnega stališča.

Organizirani brivski pomočniki in pomočnice.

Delavski pravni svetovalec

Obrtna železničarska šola (Prevorje)

V Mariboru obstaja obrtna šola železniških delavnic, v katero se sprejemajo mladeniči, ki so dovršili vsaj 2 razreda gimnazije ali meščanske šole. Šola traja 4 leta, nakar postanejo tisti, ki so jo uspešno dovršili, predde-lavci, boljši tudi strojevodje. Pouk se začne 9. septembra in je razdeljen tako, da je 4 ure na dan teoretični, 4 ure pa praktični pouk. Prošnja za sprejem naj se naslovi na upravo delavnice drž. žel. v Mariboru. — Prošnja mora dijak sam napisati, predložiti pa ji je treba sledeče listine: izkaz o državljanstvu, zadnje šolsko izpričevalo, krstni list, potrdilo o plačanih davkih, očetovo izjavo, da bo učenec po dovršenju šole ostal v železničarski službi in da bo oču povrnil vse izdatke, če bo učenec iz šole izključen ali če bi jo sam zapustil, končno je treba predložiti še navrstveno izpričevalo, toda samo, če učenec v zadnjem šolskem letu ni obiskoval šole. Prošnja je treba kolkovati v 30 din, priloge, če že niso kolkovane, pa vsako z 3 din. Do kdaj bo treba prošnjo vložiti, bo objavljeno v dnevnikih. Sprejemajo se samo zdravi mladeniči, ki morajo pred sprejemom v šolo napraviti izpit; vendar se zanj ni treba učiti, ker je izpit praktičen, učenec naj pokaže pri njem samo ročno spretnost in inteligenco. V prošnji naj se navede, da ste rudarski invalid, kar se upošteva. Učenci prejemanjo vsak dan po 12 din, sprejme pa se jih samo 40.

Spor radi meje (Pragersko)

Vprašanje: Sosed orje v mojo parcelo tako, da je radi tega sedaj že pošpot prestavljen, dasiravno je bila tam pešpot že 60 let in so jo moj oče in njegovi predniki najmanj toliko časa uporabljali. Sosed pa pravi, da poteka meja drugje. Kam naj se obrnem, da dosežem ureditev meje?

Odgovor: Ker je meja med Vami in sosedom postala sporna, stavite pri sodišču predlog na uvedbo postopanja radi ureditve odrsno določitve meje. Sodišče bo izvedlo razpravo na licu mesta in nato mejo določilo.

Kako se kolekuje petičlje?

Peticeje oz. vloge na oblasti, katere podpisuje več oseb je treba kolekovati za vsak podpis

Prava blagodat za delavce je:

ločilnica
P. Matković
v Celju, Gosposka ulica štev. 3
Shajališče delavcevi

posebej s kolekom po din 10 za vlogo in din 20 za rešitev. Navadno se peticije sestavljajo tako, da podpiše peticijo samo eden, v tekstu pa navede, da se s peticijo strinjajo tudi ti in ti (navesti je ime, priimek in bivališče) tistih, ki se izjavijo za peticijo. Podpisnik peticije zbere lastnoročne podpise vseh v peticiji omejenih na kopiji peticije, ki jo shrani zase, da se lahko izkaže v slučaju, ako bi kdo oporekal, da se kateri izmed od njega v peticiji navedenih s peticijo ne strinja.

Skrb za tujega otroka (Kočevje)

Vprašanje: Tujega nezakonskega otroka sem oskrboval več let. Otrokov oče sedaj zahteva, da mu otroka izročim. Ali imam pravico zahtevati od njega povračilo izdatkov za otroka in v kaki višini?

Odgovor: Nezakonski oče Vam je dolžan plačati za otroka toliko, kolikor je Vas stalo otrokovo vzdrževanje. Če noče plačati prostovoljno, ga morate tožiti.

Prevzeto delo (Kočevje)

Vprašanje: Prevzel sem izdelavo večje količine oglja od nekega posestnika. Le-ta pa končno ni dovolil, da izdelam vso dogovorjeno količino, tako, da sem znatno oškodovan. Razen tega mi je tudi plačal manj, kot pa zneske, za katere sva se dogovorila in mi je še sam najel pomožnega delavca, ki ga je nato meni zaračunal. Kake pravice imam proti njemu?

Odgovor: Vašega naročnika lahko tožite na izpolnitev pogodbe, tako da se obveže prevzeti od Vas celo prvotno dogovorjeno količino. Lahko pa zahtevate od njega samo povračilo škode, ki ste jo utrpeli s tem, da celega dela niste izvršili. Zahtevate lahko seveda tudi polno plačilo, ako Vam je nepravilno odtrgal, zlasti še tudi za delavca, če ni bilo dogovorjeno, da ga plačate Vi.

LJUDSKA SAMOPOMOČ
v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekoma obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladotletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dohodu 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

LEKARNA

Mr. M. Rauch - Kranj
MESTNI TRG